בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום א', כ' בשבט תשס"ח (27 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

עשרת הדיברות ... עשרת הספרות

התמודדות פרי זה עם השאלה איך אני הפרט מגשים את חלומותיי מחד ובונה את הבניין שלי כנדבך נוסף לזה שלפניי מאידך מקבלת ביטוי מעניין במערכות המספרים שלנו.

בגיל רך לומד כל ילד לספור את המספרים הראשונים שלו – 1, 2, 3, ... ואולם, כל המספרים בעולם בנויים מ-10 ספרות, החל מ-0 וכלה ב-9. אין צורך ליותר מזה. בעוד שאין זה המועד לפרט (ועוד נוהג כך במקומות מסויימים...) כיצד נהג העולם לפני העידן המודרני, הנשען על מערכת מספרים עשרונית, אך נסתפק בעובדה כי כמעט כל העולם אימץ את המערכת הזו גם לחשבון וגם למדידה.

וכך סופרים – 1, 2, 3, וכו' עד שמגיעים ל-9. משם מוסיפים ספרה וממשיכים לספור – 10, 11, 12, וכו' עד שמגיעים ל-19. מ-20 והלאה ועד שמגיעים ל-99, כל המספרים הם דו-ספרתיים כאשר בכל 10 מספרים ה"קידומת" מתחלפת, מ-20 ל-30 ומ-30 ל-40 וכן הלאה.

מלבד שמדהים הדבר שממעט כל-כך הספרות בנוי כל עולם המספרים ממינוס אין-סוף עד לאין-ספור ואין-סוף, מסתבר שיש דבר ייחודי בקבוצה קטנה אחת שבתוך המספרים הללו, והיא קבוצת המספרים מ-11 ועד 19, מספרי ה"עשְׂרֵה". כל המספרים שלפני 10, כאמור, הם חד-ספרתיים – ומייצגים בכך את המרכזיות של ה"אני". לתינוק, לרך הנולד, יש צרכים – הוא צריך לשתות ולאכול, הוא צריך שיחליפו לו, הוא זקוק לנשיקות וחיבוקים, ולהרבה, הרבה "תשומי"! בעיניו, אין דבר חשוב יותר מעצמו, כי הוא אינו יכול לספק לעצמו את הצרכים שלו, ולכן זקוק הוא לעזרת המשפחה, שלדעתו [אילו היתה לו דעת] הוא יושב במרכזה. [אגב, הדבר הזה הוא סימטרי – גם בקצה השני של החיים, אנחנו שוב זקוקים לעזרה זו...] מרכזיות ה"אני" בעולמו של הצעיר מתבטאת (משום-מה) בגילאים החד-ספרתיים שלו.

כאשר הוא מגיע לגיל 10, הוא מתחיל להרגיש שאולי הוא חלק ממשהו אחר, משהו גדול יותר מעולמו האישי שלו. ועדיין אינו יודע בדיוק מה זה ואיך הוא מתחבר אליו. עכשיו הוא מתחיל לחפש – את הזהות האישית, הפרטית שלו ומכאן נקודות החיבור בינו לבין הכלל. לכן, גילאים האלה הם כבר דו-ספרתיים – 11, 12, 13... מספרים אלה מורכבים הם מספרת הפרט – ספרת האחדות – וספרת הכלל – ספרת העשרות. אך, אם נשים לב, בקבוצה המיוחדת הזאת, ספרת הפרט **מקדימה** את ספרת הכלל: **אחת**-עשרה, **שתים**-עשרה וכו'. [דבר זה נכון אגב בכמה וכמה שפות, דבר שמוכיח, לע"ד, העומק שיש ברעיון...] כי בגילאים האלה, בשנים האלה – בעוד שהנער המתבגר מחפש את החיבורים שלו לכלל, אך הוא עדיין שרוי בחשיבות היתרה של ה"אני". לכן, הפרט לפני הכלל, ה"אני" לפני כולם, אבל ה"אני" הזה מחפש בשנות ההתבגרות שלו להתחבר. הוא רוצה לדעת, כחלק מהזיהוי העצמי, מה חלקו הייחודי בתוך החברה הכללית.

אלה שנות ה"טיפש-עשרה" שלו. אך ה"טיפש" זה לא הוא. הוא פשוט מבולבל בחיפושים שלו, וזה דורש את תקופת השנים הללו כדי שהתמונה תתבהר לו. היה עוזר אילו החברה הכללית היתה משדרת לו מסרים ברורים. אך כאשר גם החברה טרם הגדירה את זהותו העצמית שלה, קשה שבעתיים על הנער המתבגר בחיפושים שלו.

"**הכל מסתדר**" עד שהוא מגיע להחלפת הקידומת הבאה – לגיל 20. מכאן ואילך, גילו עדיין מתבטא בשני חלקים – הכלל והפרט. אלא שמכאן, מגיל 21, שמו של המספר **מתחיל עם החלק הכללי**, העשרות, ה-עשרים ו... . דבר זה נותן ביטוי לעובדה שיש זיהוי פרטי לכל אחד מאיתנו, ויש לנו הזהות הכללית, חלקנו בתוך החברה בה אנחנו יושבים ואליה אנחנו תורמים. אלא שבעיני הכל, חשיבות הכלל עולה על זו של הפרט.

זה יכול להיות, כאשר כולם באמת מגיעים להבנה העמוקה שכך הוא הסדר הנכון לחיים. השלכות מכאן, נוכל למצוא גם ב"דיברה" החמישית והאמצעית של עשרת הדיברות, אותן שמענו אתמול בקריאת פרשת "יתרו" בתורה – "כַּבֵּד אֶת-אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לָךְ." [שמות כ' 11]

החיבור להורים, החשוב כל-כך והחיוני כל-כך בשנותיו הראשונות של הילד, מהווה נקודה שאם מתחברים אליה היא תהווה הכוונה נכונה לכל אחד מאיתנו בחיפוש אחר משמעות החיים שאנחנו זקוקים לפתרונו. כיבוד הורים אכן מצוה – שאין לערער עליה. אך היא יכולה גם לעזור לנו במעברים הלא-פשוטים הללו מגילאי ה"אני", החד-ספרתיים, דרך גילאי ה"עשרה", הדו-ספרתיים הראשונים, לעבר גילאי ה-20 והלאה, לדרך המלך.

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום <u>ראשון</u> בשבת

בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל